Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (šiesta komora)

z 13. júna 2013 *

„DPH — Smernica 2006/112/ES — Článok 199 ods. 1 písm. g) — Dobrovoľné konkurzné konanie — Osoba povinná platiť daň — Zdaniteľná osoba, ktorá je adresátom určitých transakcií — Pojem ‚konanie o nútenom predaji'"

Vo veci C-125/12,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Granada (Španielsko) z 24. februára 2012 a doručený Súdnemu dvoru 8. marca 2012, ktorý súvisí s konaním:

Promociones y Construcciones BJ 200 SL,

SÚDNY DVOR (šiesta komora),

v zložení: predsedníčka šiestej komory M. Berger, sudcovia A. Borg Barthet (spravodajca) a E. Levits,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Promociones y Construcciones BJ 200 SL, v zastúpení: B. S. Sánchez Pozo, procuradora, za právnej pomoci E. Osuna Martínez, abogado,

— I. Alba Muñoz, abogado, konajúci ako správca konkurznej podstaty Promociones y Construcciones BJ 200 SL, v zastúpení: I. Alba Muñoz, osobne,

— španielska vláda, v zastúpení: N. Díaz Abad, splnomocnená zástupkyňa,

— maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a K. Szíjjártó, splnomocnení zástupcovia,

— Európska komisia, v zastúpení: L. Lozano Palacios, splnomocnená zástupkyňa,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: španielčina.

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 199 ods. 1 písm. g) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, s. 1).

2 Tento návrh bol podaný v rámci dobrovoľného konkurzného konania týkajúceho sa spoločnosti Promociones y Construcciones BJ 200 SL (ďalej len „Promociones y Construcciones“), v rámci ktorého vznikla daňová povinnosť zaplatiť daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) z predaja dvoch nehnuteľností patriacich tejto spoločnosti.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenie 42 smernice 2006/112 znie:

„Členské štáty by mali mať v osobitných prípadoch možnosť označiť za osobu zodpovednú za platenie dane príjemcu dodávaného tovaru alebo služieb. Týmto by sa malo pomôcť členským štátom pri zjednodušení predpisov a v boji proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa dani v určených sektoroch a pri určitých typoch transakcií.“

4 Článok 199 ods. 1 písm. g) smernice 2006/112 uvádza, že členské štáty môžu stanoviť, že osobou povinnou platiť daň je zdaniteľná osoba, ktorej bol dodaný nehnuteľný majetok, ktorý bol predaný dlžníkom uznaným súdom v konaní o nútenom predaji.

Španielske právo

5 Článok 84 ods. 1 zákona 37/1992 z 28. decembra 1992 o dani z pridanej hodnoty (Ley 37/1992 del Impuesto sobre el Valor Añadido) (BOE č. 312 z 29. decembra 1992, s. 44247) v znení a doplnení zákona 38/2011 z 10. októbra 2011 o reforme zákona 22/2003 z 9. júla 2003 o konkurznom konaní (Ley 38/2011 de reforma de la Ley 22/2003, de 9 de julio 2003, Concursal) (BOE č. 245 z 11. októbra 2011, s. 106745) znie takto:

„Zdaniteľnými osobami sú osoby:1. Fyzické alebo právnické osoby, ktoré majú štatút podnikateľov alebo živnostníkov a ktoré dodávajú tovar alebo poskytujú služby podliehajúce dani, s výhradou ustanovení nasledujúceho odseku.2. Podnikatelia alebo živnostníci, pre ktorých sa v určitých prípadoch realizujú činnosti podliehajúce dani, v týchto uvedených prípadoch:

…

e) pokiaľ ide o prevody nehnuteľností [v dôsledku] konkurzného konania.

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

6 Uznesením z 22. februára 2010 bola vyhlásená platobná neschopnosť spoločnosti Promociones y Construcciones a bolo začaté príslušné dobrovoľné konkurzné konanie („proceso concursal voluntario“).

7 V spoločnej fáze tohto konania správca konkurznej podstaty informoval vnútroštátny súd, ako aj veriteľov o aktívach a pasívach spoločnosti Promociones y Construcciones.

8 V tom čase sa naskytla príležitosť na predaj dvoch nehnuteľností patriacich tejto spoločnosti. Tá podala 31. januára 2012 na základe kladného stanoviska správcu konkurznej podstaty a súhlasu kupujúceho, spoločnosti Banesto SA, žiadosť o povolenie uskutočniť tento predaj na základe zákona 22/2003 z 9. júla 2003 o konkurznom konaní (Ley 22/2003, Concursal) (BOE č. 164 z 10. júla 2003, s. 26905).

9 Právoplatným uznesením z 1. februára 2012, ktoré nebolo spochybnené, považoval Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Granada tento predaj za vhodný a chrániaci záujmy konkurznej podstaty, a tak ho povolil.

10 Povolením tohto predaja v rámci ekonomickej činnosti spoločnosti Promociones y Construcciones vzniklo plnenie podliehajúce DPH a v dôsledku toho povinnosť uhradiť zodpovedajúcu sumu Agencia Estatal de Administracíon Tributaria (Národný daňový úrad).

11 Vnútroštátny súd vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o určenie osoby zodpovednej za túto daňovú povinnosť, a síce či ňou je Promociones y Construcciones, alebo nadobúdateľ nehnuteľností. Vnútroštátny súd sa domnieva, že táto otázka je relevantná na účely presného vymedzenia podmienok, za ktorých sa povolený predaj môže zrealizovať.

12 Za týchto okolností Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Granada rozhodol prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 199 ods. 1 písm. g) smernice [2006/112], ktorý uvádza, že ‚členské štáty môžu stanoviť, že osobou povinnou platiť DPH je zdaniteľná osoba, ktorej bola vykonaná ktorákoľvek z týchto dodávok:… g) dodanie nehnuteľného majetku, ktorý bol predaný dlžníkom uznaným súdom v konaní o nútenom predaji‘, v súdnom konaní začatom ako konkurz na návrh platobne neschopného dlžníka vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje len na prevody, ktoré sa striktne pridržiavajú vlastného likvidačného charakteru tohto konania alebo likvidačnej fázy, v ktorej sa toto konanie nachádza, formou predaja daných nehnuteľností, ku ktorému dôjde v dôsledku celkovej likvidácie jeho majetku alebo za predpokladu, že konkurzné konanie možno okrem iných možností ukončiť likvidáciou podniku v úpadku, zahŕňa tiež akýkoľvek iný prevod nehnuteľného majetku vykonaný zo strany dlžníka, na ktorého majetok bol vyhlásený konkurz, počas konkurzného konania?

2. Má sa článok 199 ods. 1 písm. g) smernice [2006/112]… vykladať v tom zmysle, že ‚konanie o nútenom predaji‘, na ktoré odkazuje, zahŕňa kolektívne súdne konanie o platobnej neschopnosti, v ktorom došlo počas ktorejkoľvek fázy nútenej likvidácie majetku a čisto z dôvodu vhodnosti k dobrovoľnému predaju niektorej alebo niektorých častí majetku, alebo naopak, odkazuje len na povinné procesné úkony určené na likvidáciu majetku dlžníka uznaného súdom?

3. V poslednom uvedenom prípade, ak článok 199 ods. 1 písm. g) smernice [2006/112] striktne odkazuje na povinné opatrenia zamerané na predaj majetku dlžníka uznaného súdom, má sa takéto ustanovenie vykladať v tom zmysle, že z tohto ustanovenia vylučuje prenesenie daňovej povinnosti v súvislosti s DPH pri akomkoľvek prevode nehnuteľného majetku dlžníkom, na ktorého majetok bol vyhlásený konkurz, z dôvodu vhodnosti a účelnosti v záujme konkurzného konania, a mimo celého procesu celkovej likvidácie jeho majetku, a treba teda upustiť od uplatnenia vnútroštátneho právneho predpisu, ktorý rozšíril skutkové okolnosti článku 199 ods. 1 písm. g) smernice 2006/2012 na okolnosti, ktoré toto ustanovenie neobsahuje?“

O prípustnosti prejudiciálnych otázok

13 Španielska vláda spochybňuje prípustnosť prejudiciálnych otázok z viacerých dôvodov. Po prvé, vnútroštátny súd nemá právomoc predložiť Súdnemu dvoru otázky týkajúce sa predpisu, ktorého výklad prináleží výlučne správnym súdom. Po druhé, tieto otázky sú hypotetické a nemajú vzťah k predmetu sporu v konaní vo veci samej, keďže sa týkajú vzťahu daňového práva medzi nadobúdateľom nehnuteľnosti a daňovým úradom, a teda sa netýkajú konkurzného konania. Po tretie, návrhu na začatie prejudiciálneho konania chýba odôvodnenie, pokiaľ ide o dôvody, pre ktoré je odpoveď na uvedené otázky nevyhnutná na to, aby vnútroštátny súd mohol vydať svoj rozsudok.

14 Pokiaľ ide o prvý argument založený na nedostatku právomoci vnútroštátneho súdu, je potrebné pripomenúť, že neprináleží Súdnemu dvoru preverovať, či rozhodnutie vnútroštátneho súdu bolo prijaté v súlade s vnútroštátnymi pravidlami organizácie a súdnych konaní (pozri rozsudky z 11. júla 1996, SFEI a i., C-39/94, Zb. s. I-3547, bod 24, ako aj z 1. decembra 2005, Burtscher, C-213/04, Zb. s. I-10309, bod 30).

15 Navyše podľa ustálenej judikatúry prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý vec prejednáva a musí prevziať zodpovednosť za rozhodnutie sporu, aby s prihliadnutím na osobitosti veci posúdil potrebu rozhodnutia o prejudiciálnej otázke pre vydanie svojho rozhodnutia, ako aj relevantnosť otázok, ktoré položí Súdnemu dvoru. Preto pokiaľ sa položené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (pozri najmä rozsudok z 19. júla 2012, Garkalns, C-470/11, bod 17 a citovanú judikatúru). Pri otázkach týkajúcich sa práva Únie platí prezumpcia relevantnosti (rozsudok Garkalns, už citovaný, bod 18).

16 Pokiaľ ide o druhý argument týkajúci sa hypotetickej povahy prejudiciálnych otázok, treba konštatovať, že tento argument nie je relevantný. Jednak sa totiž zakladá na domnienke, že nadobúdateľ nehnuteľností je povinný zaplatiť DPH. Predmetom týchto otázok je pritom práve zistiť, kto je v rámci konkurzného konania povinný zaplatiť DPH: spoločnosť v úpadku, predajca nehnuteľného majetku alebo kupujúci. Ďalej, ako to napokon uvádza vnútroštátny súd vo svojom návrhu, sú prejudiciálne otázky relevantné na presné vymedzenie podmienok, za akých sa má povolený predaj zrealizovať.

17 Pokiaľ ide o tretí argument založený na nedostatku odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania, treba konštatovať, že musí byť takisto zamietnutý. Z uvedeného návrhu totiž vyplýva, že povolením predaja nehnuteľného majetku vnútroštátnym súdom vzniklo plnenie podliehajúce DPH a v dôsledku toho povinnosť uhradiť daňovým úradom zodpovedajúcu sumu. Keďže vnútroštátny súd vyjadril pochybnosti o identite platiteľa tejto dane, rozhodol prerušiť výkon udeleného povolenia a predložiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky.

18 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že prejudiciálne otázky sú prípustné.

O prejudiciálnych otázkach

19 Svojimi prvými dvoma otázkami, ktoré treba posúdiť spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 199 ods. 1 písm. g) smernice 2006/112 vykladať v tom zmysle, že pod pojem „konanie o nútenom predaji“ patrí každý predaj nehnuteľného majetku zrealizovaný dlžníkom počas celého konkurzného konania vrátane prvej fázy, ktorá nemá likvidačný charakter a v ktorej sa predaj uskutočňuje na základe dobrovoľného súhlasu medzi stranami.

20 Podľa článku 199 ods. 1 písm. g) smernice 2006/112 môžu členské štáty stanoviť, že osobou povinnou platiť DPH je zdaniteľná osoba, ktorá nadobudla nehnuteľný majetok predávaný dlžníkom uznaným súdom v konaní o nútenom predaji.

21 Najprv treba uviesť, že hoci verzia v španielskom jazyku tejto smernice používa pojem „likvidácia“ („liquidación“), posúdenie rôznych jazykových verzií naznačuje, že najpoužívanejším pojmom je pojem „konanie o nútenom predaji“ (a síce vo verziách v českom jazyku „řízení o nuceném prodeji“, nemeckom jazyku „Zwangsversteigerungsverfahren“, anglickom jazyku „compulsory sale procedure“, litovskom jazyku „priverstinio pardavimo“, maltskom jazyku „proċedura ta’ bejgħ obbligatorju“, portugalskom jazyku „um processo de venda coerciva“ a v slovenskom jazyku „konanie o nútenom predaji“). Takýto pojem má širší rozsah pôsobnosti ako samotná likvidácia.

22 Podľa ustálenej judikatúry nemožno formuláciu použitú v jednej z jazykových verzií ustanovenia Únie chápať ako jediný základ na výklad tohto ustanovenia, alebo v tejto súvislosti považovať za ustanovenie, ktoré má prednosť pred inými jazykovými verziami. Takýto prístup by totiž nebol v súlade s požiadavkou jednotnosti pri uplatňovaní práva Únie. V prípade rozporu medzi rôznymi jazykovými verziami sa má predmetné ustanovenie vykladať podľa všeobecnej štruktúry a účelu právnej úpravy, ktorej je súčasťou (pozri rozsudky z 12. novembra 1998, Institute of the Motor Industry, C-149/97, Zb. s. I-7053, bod 16, a z 25. marca 2010, Helmut Müller, C-451/08, Zb. s. I-2673, bod 38).

23 V prvom rade, pokiaľ ide o všeobecnú štruktúru článku 199 ods. 1 písm. g) smernice 2006/112, treba uviesť, že predstavuje výnimku zo zásady pripomenutú v článku 193 tejto smernice, podľa ktorej DPH musí platiť zdaniteľná osoba, ktorá realizuje dodanie tovaru alebo poskytnutie zdaniteľných služieb. Uvedený článok 199 totiž umožňuje členským štátom použiť v situáciách upravených v jeho prvom odseku písm. a) až g) mechanizmus prenesenia daňovej povinnosti, podľa ktorého osobou povinnou zaplatiť DPH je zdaniteľná osoba, pre ktorú sa transakcia podliehajúca DPH vykonáva.

24 Ako uviedla Európska komisia a maďarská vláda vo svojich pripomienkach predložených Súdnemu dvoru, ustanovenie uvedené v článku 199 ods. 1 písm. g) smernice 2006/112 bolo do textu smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, s. 1; Mim. vyd. 09/001 s. 23) prvýkrát zavedené smernicou Rady 2006/69/ES z 24. júla 2006, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 77/388/EHS, pokiaľ ide o určité opatrenia na zjednodušenie postupu pri účtovaní dane z pridanej hodnoty a na pomoc v boji proti daňovým únikom alebo vyhýbaniu sa dani, a ktorou sa zrušujú určité rozhodnutia udeľujúce výnimky (Ú. v. EÚ L 221, s. 9).

25 Ako vyplýva z odôvodnenia 1 smernice 2006/69, jej cieľom bolo umožniť všetkým členským štátom uplatniť výnimky, ktoré boli udelené určitým členským štátom, a ktorých cieľom bol boj proti daňovým únikom alebo vyhýbaniu sa dani.

26 Výnimky, z ktorých vychádzalo znenie článku 199 ods. 1 písm. g) smernice 2006/112, boli odôvodnené skutočnosťou, že osoba povinná platiť daň bola v prípadoch upravených týmito výnimkami veľmi často nespôsobilá platiť fakturovanú DPH z dôvodu finančných ťažkostí, ktoré ju postihli.

27 Treba ešte uviesť, že hoci článok 21 ods. 2 vo svojom znení uvedenom v článku 28g písm. c) bode vii) smernice 77/388, doplnenej a zmenenej smernicou 2006/69, odkazuje na „konanie o nútenom predaji“, pôvodný návrh smernice Rady, ktorou sa dopĺňa a mení smernica Rady 77/388, pokiaľ ide o určité opatrenia na zjednodušenie postupu pri účtovaní dane z pridanej hodnoty a na pomoc v boji proti daňovým únikom alebo vyhýbaniu sa dani, a ktorou sa zrušujú určité rozhodnutia udeľujúce výnimky [KOM(2005) 89 v konečnom znení], uvádzalo reštriktívnejší pojem, a síce „súdnu likvidáciu“. Nebolo preto zámerom zákonodarcu obmedziť uplatnenie mechanizmu prenesenia daňovej povinnosti na konania o likvidácii aktív dlžníka *stricto sensu*, ale dať mu širší rozsah pôsobnosti.

28 V druhom rade, pokiaľ ide o cieľ sledovaný článkom 199 ods. 1 písm. g) smernice 2006/112, treba uviesť, že podľa odôvodnenia 42 tejto smernice by mali mať členské štáty možnosť použiť mechanizmus prenesenia daňovej povinnosti v určitých sektoroch alebo pri určitých typoch transakcií

na účely zjednodušenia predpisov a boja proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa dani. Toto ustanovenie tak umožňuje daňovým úradom vybrať DPH uplatnenú na predmetné transakcie, ak je ohrozená spôsobilosť dlžníka zaplatiť daň.

29 Ak je spôsobilosť dlžníka zaplatiť daňovým úradom DPH fakturovanú za predaj nehnuteľného majetku spochybnená od začiatku konkurzného konania, keďže to bolo začaté vyhlásením platobnej neschopnosti dlžníka, uplatnenie režimu prenesenia daňovej povinnosti by sa nemalo obmedziť na transakcie nehnuteľností uskutočnené v rámci likvidácie majetku platobne neschopného dlžníka. Na uplatnenie režimu prenesenia daňovej povinnosti postačuje okolnosť, že dlžník je nútený predať uvedené majetky v rámci konkurzného konania, ktoré nemá likvidačné účinky, akým je konanie vo veci samej, s cieľom uspokojiť veriteľov alebo obnoviť ekonomickú či profesijnú činnosť dlžníka.

30 Z toho vyplýva, že mechanizmus prenesenia daňovej povinnosti sa môže uplatniť na predaj nehnuteľného majetku uskutočneného dlžníkom uznaným súdom v rámci akéhokoľvek konkurzného konania bez ohľadu na to, či má, alebo nemá likvidačný charakter, ak sa tento predaj uskutoční s cieľom uspokojiť veriteľov alebo obnoviť ekonomickú či profesijnú činnosť dlžníka.

31 Článok 199 ods.1 písm. g) smernice 2006/112 je zaiste výnimkou z bežného režimu tejto smernice a mal by tým pádom podliehať reštriktívnemu výkladu v súlade s ustálenou judikatúrou. Treba však uviesť, že tento reštriktívny výklad by nemal viesť k tomu, aby bolo toto ustanovenie zbavené svojich účinkov (pozri rozsudok z 13. decembra 2012, BLV Wohn- und Gewerbebau, C-395/11, bod 33 a tam citovanú judikatúru). Obmedzenie uplatnenia mechanizmu prenesenia daňovej povinnosti na predaj nehnuteľného majetku uskutočneného v priebehu konania týkajúceho sa likvidácie aktív dlžníka by totiž neprispelo k úplnému dosiahnutiu sledovaného cieľa, pretože riziko daňového úniku a daňových podvodov existuje od momentu, kedy bol dlžník vyhlásený za platobne neschopného.

32 Na prvú a druhú otázku treba preto odpovedať tak, že článok 199 ods. 1 písm. g) smernice 2006/112 sa má vykladať v tom zmysle, že pod pojem konanie o nútenom predaji spadá každý predaj nehnuteľného majetku uskutočneného dlžníkom uznaným súdom nielen v rámci konania týkajúceho sa likvidácie jeho majetku, ale aj v rámci konkurzného konania, ktoré prebieha pred takýmto likvidačným konaním, ak sa takýto predaj uskutoční s cieľom uspokojiť veriteľov alebo obnoviť ekonomickú či profesijnú činnosť uvedeného dlžníka.

33 So zreteľom na odpoveď na prvé dve otázky nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku.

O trovách

34 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (šiesta komora) rozhodol takto:

Článok 199 ods. 1 písm. g) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa má vykladať v tom zmysle, že pod pojem konanie o nútenom predaji spadá každý predaj nehnuteľného majetku uskutočneného dlžníkom uznaným súdom nielen v rámci konania týkajúceho sa likvidácie jeho majetku, ale aj v rámci konkurzného konania, ktoré prebieha pred takýmto likvidačným konaním, ak sa takýto predaj uskutoční s cieľom uspokojiť veriteľov alebo obnoviť ekonomickú či profesijnú činnosť uvedeného dlžníka.

Podpisy